

**REFORMES EDUCATIVES A
AMÈRICA LLATINA**

5

**CINC ANYS
DE
REFORMA
EDUCATIVA
A
BONS AIRES**

Es mestres taxi de l'EGB

Assumint la ideologia neoliberal i sotmetent-se en conseqüència als dictats polítics elaborats per a Llatinoamèrica pels organismes de crèdit internacional (Banc Mundial i Fons Monetari Intencional), el govern nacional i el provincial intenten desestructurar el sistema educatiu a través d'una transferència sense recursos i de la Llei Federal d'Educació. Apressades després pels temps electorals, les autoritats educatives de Bons Aires varen imposar una reforma educativa sense consens ni participació, en un context autoritari, contra la voluntat de docents, alumnes i comunitat; amb "canvis" realitzats sense racionalitat, absolutament improvisats, sense temps de capacitació, informació, debat ni reflexions pedagògiques; centrada a implementar l'anomenat "tercer cicle".

A cinc anys del començament d'aquesta reforma i a quatre d'haver implementat el tercer cicle és possible avaluar les seves principals conseqüències:

Desarticulació i desaparició de les escoles mitjanes, tècniques i agràries

Institucions de referència, identitat i contenció d'un sector generacional (l'adolescència) particularment afectat avui per les polítiques d'exclusió vigents i les seves manifestacions socials: desocupació, violència, drogoaddicció, SIDA, etcètera.

Fracàs de l'EGB com a unitat pedagògica

No s'han produït modificacions més que formals de primer a sisè graus. El setè any implementat el 1996 no s'articula de cap manera amb la creació posterior de l'octau i el novè, que han quedat aïllats més enllà de l'espai físic que comparteixin. Aquest tercer cicle "virtual" va aprofundir la fragmentació del sistema educatiu i va provocar fractures en l'organització escolar, impactant en la quotidianitat de les escoles i en la vida de tots els actors socials que les transiten.

Primarització del 8è i 9è

El discurs de la reforma que va

sustentar la compulsiva transformació del primer i segon graus de l'escola mitjana en els antepenúltims anys de l'EGB va "primeritzar" l'extensió de l'escolaritat obligatòria a la província de Bons Aires. Aquest discurs es va traduir, entre altres coses, en la no consideració de les característiques de l'adolescent, de les cultures institucionals, de les condicions de treball i de la formació de docents.

La imposició d'una estructura per àrees sense que s'establissin les condicions que la fessin possible i sense garantir als docents l'acompliment en la disciplina per a la qual es varen formar, va incidir encara més en la qualitat dels aprenentatges.

Poques respostes per al nivell inicial

L'obligatorietat de la sala de cinc anys proposada per la pròpia reforma no s'acompleix, així com tampoc la creació de suficients jardins que atenguin infants de tres i quatre anys tant en zones urbanes com a les zones del camp.

La insuficient expansió del nivell inicial inclou també la falta de jardins maternals. Els jardins d'infants recentment creats varen respondre més a interessos "clientelars" que a les prioritats consensuades per districtes, que privilegiaven l'atenció dels sectors populars.

Una altra de les mesures efectuades va ser la reducció de càrrecs de vicedirectors i preceptors, fet que va afectar la tasca pedagògica i institucional. A les zones rurals, els SEIN (Serveis d'Educació Inicial Nucleats), que depenien d'un director de jardí d'infants pròxim, varen passar a dependre directament de l'inspector d'à-

rea, que per raons de sobrecàrrega de tasques i distàncies no hi pot esser el que seria desitjable. Es desvirtua, així, el valor pedagògic d'aquesta experiència.

Conflictiva imposició per articular escoles primàries i mitjanes

No es va tenir en compte ni es va preveure l'existència de "cultures institucionals" tan diferents. Això originà conflictes que tensaren encara més la vida quotidiana de les escoles, i deterioraren els vincles entre els docents.

Sobrecàrrega de treball en els equips directius de primària

En les mateixes condicions de treball, prèvies a implementar el tercer cicle, els equips directius es varen veure obligats a articular els 8è i els 9è, dins del mateix espai físic o a l'espai de l'escola mitjana. A això s'hi afegeixen els trasllats, que en alguns casos excedeixen els quaranta carrers dins del radi

En les mateixes condicions de treball, prèvies a implementar el tercer cicle, els equips directius es varen veure obligats a articular els 8è i els 9è, dins del mateix espai físic o a l'espai de l'escola mitjana. A això s'hi afegeixen els trasllats, que en alguns casos excedeixen els quaranta carrers dins del radi urbà, situació que s'agreuja en zones rurals.

Malgrat la normativa vigent recomanada pels organismes internacionals, que estableix un màxim de mil alumnes per a cada escola, la reforma de la província de Bons Aires va batre tots els rècords, superant en molts casos els 1.500 alumnes. La incorporació del 8è i el 9è any, amb el seu corresponent augment de matrícula, va determinar ampliacions que varen suprimir els pocs espais que no eren aula que hi havia. Varen desaparèixer, així, biblioteques, patis, sales de professorat, gabinets, gimnasos, horts, etcètera.

urbà, situació que s'agreuja en zones rurals.

A tal panorama s'hi va sumar la responsabilitat que varen haver d'assumir les directives davant les obres de construcció i/o reforma imposades per la reforma, que de manera irresponsable executà en el transcurs del cicle lectiu, agreujant les condicions de seguretat dels edificis escolars per a nins i nines i docents.

La sobrepoblació de les escoles

Malgrat la normativa vigent recomanada pels organismes internacionals, que estableix un màxima de mil alumnes per a cada escola, la reforma de la província de Bons Aires va batre tots els rècords, superant en molts casos els 1 500 alumnes.

La incorporació del 8è i el 9è any, amb el seu corresponent augment de matrícula, va determinar ampliacions que varen suprimir els pocs espais que no eren aula que hi havia. Varen desaparèixer, així, biblioteques, patis, sales de professorat, gabinets, gimnasos, horts, etcètera.

Falta de capacitació sistemàtica i adequada

S'ha estimulat una indiscriminada acumulació de crèdits lligada al temor per la pèrdua de la feina, mentre la Xarxa Federal de Capacitació ofereix una sort de mercat de cursos, sense garanties de serietat ni pertinència, on cada un va i pren el que pot. La reforma ha implementat la capacitació de manera compulsiva, com una eina de l'ajust laboral. Les seves característiques principals són les següents:

- Es realitza exclusivament en cursos fets en horari extraescolar.

- Desconeix els títols docents, ja que estableix que els que no realitzin la "reconversió" quedaran fora del sistema educatiu.

- Ha exclòs sistemàticament els i les docents de planejar la capacitació, implementant-la de forma autoritària.

- Ha estat implementada de forma discriminatòria cap a la majoria del professorat, i destinada de forma gairebé exloent als docents del tercer cicle.

- Es troba allunyada de les problemàtiques amb què dia a dia s'han d'enfrontar els docents; desvinculada de la practica a l'aula i institucional, no brinda un espai que contengui els coneixements del professorat participant.

- Concep el treballador com un mer "agent" d'una transformació pensada per altres i, alhora, com un "objecte" que és necessari "reciclar", com un "continent" sense "contingut".

Modificació cuitada de la formació docent

La reforma ha imposat una nova estructura curricular per a les carreres de formació docent, sense gradualitat, parcial i incompleta, i sense cap participació ni d'alumnes ni de professors.

Abandonament i deteriorament de les següents branques:

Educació especial

- La reforma encara és un "esborrany" que no ha començat a implementar-se;

- hi ha desinversió en recursos humans i en infraestructura, producte de la descurança en aquesta branca.

Psicologia i assistència social escolar

- Es va desdibuixar el

paper de l'Equip d'Orientació Escolar (EOE) en les seves tasques pedagògica i preventiva, ara desenvolupa un treball merament assistencialista;

- atenció de major població escolar; es va estendre a dos i tres serveis;

- als Centres Educatius Complementaris (CEC) es va produir una pèrdua de càrrecs i es va desdibuixar l'especificitat de la tasca pedagògica per a la qual varen ser creats.

Educació d'adults i formació professional

- Es va començar a aplicar el primer cicle d'EGB sense cap tipus de capacitació;

- en formació professional es varen reduir, amb la conseqüent pèrdua de càrrecs, les hores curriculars; també es va restringir l'oferta.

Educació artística

S'han transformat els càrrecs provisionals en diferents mòduls, i s'ha reduït la matrícula atesa. La falta d'inversió ha deixat alumnes de primer i de segon cicle, entre altres, sense professors.

Educació física

- El creixement edilici originat per l'expansió de la matrícula de l'EGB es va traduir en la pèrdua de patis, espais naturals de feina per al professorat d'educació física;

- La superposició de classes i esbarjos atempta contra la salut laboral;

- La substitució del càrrec per mòduls a l'EGB va convertir el docent en un mestre taxi.

Augment dels nivells de deserció, absentisme, sobreedat i compensació

Un dels principals problemes del 8è any és l'elevat índex d'ab-

sentisme, que assoleix el 34% de la matrícula provincial. El mateix ocorre amb la deserció, que en tota la província ascendeix a 10,90%, encara que en veritat la quantitat de desertors encoberts seria sensiblement major. La sobreedat, segons dades de la pròpia Xarxa Federal d'Informació Educativa, en el 8è any durant el 1997 duplicava la de la resta del nivell (al voltant de 37%, contra el 19% a 6è i 7è). Per últim, entre 1997 i 1998 es varen accentuar els ja elevats índexs d'alumnes que compensaven àrees del coneixement a 8è i 9è. Mentre el 1997 aquell índex s'ubicava entre el 40 i el 45%, el 1998 es va elevar al 50% dels alumnes, cosa que significa que més de 100 000 alumnes varen compensar als vuitens anys i una xifra similar en els novens.

El nucli pedagògic és l'assignatura pendent de la reforma educativa

El currículum és una construcció cultural, social, i no un concepte abstracte.

L'actual reforma destrueix els nivells les modalitats, que són producte d'una construcció històrica, desvalora el docent i tendeix a segmentar el sistema.

No hi ha espais per a reflexionar les accions en conjunt,

Un dels principals problemes del 8è any és l'elevat índex d'absentisme, que assoleix el 34% de la matrícula provincial. El mateix ocorre amb la deserció, que en tota la província ascendeix a 10,90%, encara que en veritat la quantitat de desertors encoberts seria sensiblement major

TECNOSPORT

PISCINES

TENNIS

SQUASH

POLIESPORTIUS

GUNITATS

PAVIMENTS
POROSOS

C/ Gremi dels Boters, 19

07009 Palma

Tel.: 971 43 02 00

Fax: 971 43 14 80

C/ Deulosal, 19

Maria de la Salut

Tel.: 971 52 53 50

Després de sis anys de salaris congelats es va aprovar una llei per crear un Fons Provincial de Finançament Educatiu, però aquest resulta absolutament insuficient. El sou bàsic del mestre de grau és de 234 pesos, un dels salaris més baixos del país.

menys encara per a la construcció curricular. Les etapes en què es va implementar la llei varen ser planificades improvisadament i violatòries dels temps que porten a una real transformació educativa: el dels processos per elaborar un projecte d'educació, el del projecte institucional, el del procés d'aprenentatge de l'alumnat i els temps del procés en el qual el mestre està aprenent.

Infraestructura

La reforma va implementar la infraestructura basant-se en temps i necessitats electorals, de manera discrecional i sense claredat en la distribució de recursos.

La construcció i refacció dels edificis necessaris per a la posada en marxa del 8è grau va patir de greus falles. No sempre es varen construir al lloc on més falta feien, ja que varen prevaler altres factors: influències polítiques, desconeixement de les comandes històriques de les escoles i comunitats, etcètera. Els alumnes varen haver d'a-

frontar situacions de risc perquè no es varen prendre les mesures de seguretat necessàries. Nombroses escoles amb greus deficiències d'infraestructura no varen ser ateses en la més mínima.

Diputats nacionals i provincials del Frepaso varen iniciar una causa per defraudació, malversació de fons i incompliment dels deures de funcionari públic. L'assessoria pericial del Poder Judicial de La Plata va detectar que, a la construcció de l'escola testimoni seleccionada, s'havien avaluat sobrepreus entre el 20 i el 26% del seu valor.

El pla d'obres executat pel MOSP va ser de 340 milions, amb un sobrepreu global d'entre 68 i 88 milions de dòlars, amb els quals s'haurien pogut construir prop de cinquanta edificis escalars més. Cada aula costa 110 000 pesos: mil pesos el metre quadrat.

Drets laborals

La reforma va retallar els drets laborals dels treballadors de l'educació, precaritzant les condi-

Dies de vaga en favor de l'escola pública a Montevideo

cions laborals i salarials. El govern va arbitrar estratègies de fort disciplinament, control de les seves tasques i ordenació, darrere de la lògica del temor a perdre la font de treball. Estudis de salut en el treball docent informen de fatiga extrema per males condicions i sobrecàrrega laboral.

Finançament

Després de sis anys de salaris congelats es va aprovar una llei per crear un Fons Provincial de Finançament Educatiu, però aquest resulta absolutament insuficient, ja que els 300 milions de pesos que el constitueixen només arriben a possibilitar un increment salarial que oscil·la entre l'11 i el 15%, segons els diferents nivells i branques d'ensenyament. El bàsic del mestre de grau és de 234 pesos, un dels salaris més baixos del país.

És fonamental crear un Fons Permanent d'Educació, amb recursos genuïns, que siguin destinats a la jerarquizació del salari docent i a la millora del sistema educatiu, que garanteixi

una qualitat educativa real.

La implementació del polimodal
Mostra novament la submissió dels temps i les etapes que implicaria una "vertadera" transformació educativa:

- Participació de docents, alumnes i pares en l'elaboració d'un projecte per a l'escola secundària;

- avaluar en tots els seus aspectes l'aplicació del tercer cicle de l'EGB;

- diagnòstic real del nivell mitjà i del perfil adolescent;

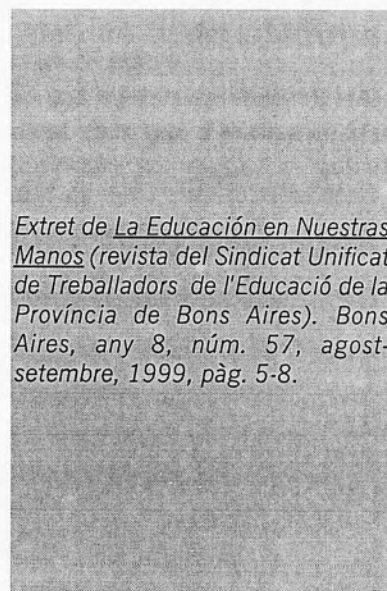
- capacitació docent prèvia i relacionada amb un disseny curricular construït a partir del consens social.

Les polítiques d'avaluació

Es varen aplicar en el sistema educatiu polítiques d'avaluació de caràcter nacional que tenen com objecte mesurar el rendiment dels alumnes sense considerar els contextos i les condicions de producció pedagògica en les quals ensenyen i aprenen tant mestres com alumnes.

Els resultats d'aquestes avaluacions "culpabilitzen" els professors i no construeixen aplicacions consistents sobre els processos educatius. Per aquest motiu no han produït modificacions en les pràctiques educatives ni han millorat la qualitat de l'ensenyament.

És que aquestes polítiques, realment, més que d'avaluació, són polítiques per regular el treball docent.

Extret de La Educación en Nuestras Manos (revista del Sindicat Unificat de Treballadors de l'Educació de la Província de Bons Aires). Bons Aires, any 8, núm. 57, agost-setembre, 1999, pàg. 5-8.

RESTAURANT

SA CREU

CUINA MALLORQUINA

MENÚ DIARI

Ctra. Manacor - Inca, km. 9
Tel. 971 83 02 46
07520 PETRA

BATEJOS - NOCES
COMUNIONS
MENJARS D'EMPRESA

